

สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราช

สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราช

สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราช

กิ้งก่ารุ้ง กิ้งก่าหัวแดง

Calotes versicolor (Daudin, 1802)

Changeable lizard/Red-headed lizard

กิ้งก่าหัวแดง กิ้งก่ารั้ว – *Calotes versicolor* (daudin, 1802)

ลักษณะ มีขนาดตัวเล็ก (จากปลายปากถึงรูก้น 98 มิลลิเมตร และหางยาว 260 มิลลิเมตร) ลำตัวแบนข้างเล็กน้อย หัวค่อนข้างยาวและส่วนหัวกว้างกว่าลำคอ หางมีความยาว 2 – 3 เท่าของความยาวลำตัว ผิวหนังมีเกล็ดแข็งปกคลุม เกล็ดบนหัวเรียบและมีขนาดแตกต่างกัน แต่เกล็ดที่อยู่แนวตรงกลางของหัวบริเวณท้ายทอยมีขนาดใหญ่ เกล็ดบนหลังและที่ด้านข้างลำตัวมีสันแต่เล็ก สันของเกล็ดหลังและด้านข้างลำตัวมีส่วนปลายของสันชี้ไปทางด้านท้ายตัวและสันของเกล็ดเรียงเป็นแถวที่มีแนวเฉียงขึ้นไปข้างบน เกล็ดบนหางใหญ่และมีสัน เกล็ดด้านท้องมีสัน เกล็ดที่คอใหญ่กว่าเกล็ดท้องและมีสัน ด้านบนและค่อนมาทางด้านท้ายของแผ่นเยื่อแก้วหูมีหนามสั้น 2 อัน และที่ท้ายทอยในแนวกลางตัวมีหนามสั้นหลายอันที่ล้อมรอบด้วยหนามที่สั้นกว่า และมีหนามต่อเนื่องไปบนหลังจนถึงโคนหางที่มีขนาดสั้นลงตามลำดับ

ลำตัวสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลเหลือง บางตัวอาจมีแถบสีเข้มพาดขวางบนหลังเป็นระยะและบางตัวไม่มี แผ่นเกล็ดที่ปกคลุมลำตัวส่วนมากมีขอบสีขาวหรือสีน้ำตาลจาง หางมีแถบสีเข้มและจางพาดขวาง ด้านข้างของหัวมีเส้นสีดำเป็นรัศมีออกไปจากตา คางและลำคอกมีเส้นยาวสีเข้มหลายเส้น ด้านท้องสีน้ำตาลจางและมีเส้นสีเข้มในแนวกลางตัว ในช่วงฤดูสืบพันธุ์หรือเมื่อมีพฤติกรรมก้าวร้าว หัวและส่วนต้นของลำตัวของเพศผู้เป็นสีน้ำตาลแดงหรือสีส้มอมแดง กิ้งก่าวัยอ่อนมีเส้นยาวสีครีมพาดยาวอยู่ที่ด้านข้างลำตัว และพบว่าเต็มวัยบางตัวก็มีเส้นนี้ด้วย สามารถเปลี่ยนสีได้รวดเร็ว คือเมื่อเครียดจะเปลี่ยนสีตัวให้เข้มขึ้น

ขาหน้าและขาหลังค่อนข้างยาว เมื่อจับขาหลังแนบกับลำตัวไปทางด้านหน้า ส่วนปลายนิ้วตั้งอยู่ในตำแหน่งด้านท้ายของตา นิ้วตีนเรียวยาวและส่วนปลายนิ้วตีนทุกนิ้วมีเล็บ

การแพร่กระจาย จีน ภูฐาน อัฟกานิสถาน เนปาล อิหร่าน อินเดีย ศรีลังกา เมียนมาร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย เกาะเมอริเทียส ในประเทศไทยพบทุกภาคของประเทศ ในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราชพบในป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ป่าปลูก และกลุ่มไม้บริเวณอาคารของสถานีวิจัยฯ

พื้นที่อาศัย อยู่บนต้นไม้

นิสัย หากินในเวลากลางวันและอยู่บนต้นไม้ ในช่วงเวลาเช้าจะลงมาเกาะอยู่ในระดับต่ำของต้นไม้ แต่ในช่วงบ่ายเมื่อมีอุณหภูมิสูงขึ้นจะปีนขึ้นไปอยู่ในระดับสูงของต้นไม้ ซึ่งเป็นการลดอุณหภูมิลำตัว เพราะพื้นที่สูงจากพื้นดินมีอุณหภูมิต่ำกว่าระดับผิวดิน เมื่อนอนหลับในเวลากลางคืนจะเกาะอยู่ในระดับต่ำของต้นไม้ พฤษภาคม-มิถุนายน โดยพบเพศเมียที่มีไข่ในเดือนปลายพฤษภาคม-ต้นกรกฎาคม และพบชุดดินเพื่อวางไข่ตามแนวเส้นทางกันไฟในป่าเต็งรังในเดือนปลายพฤษภาคมถึงกรกฎาคม ขึ้นกับความชื้นของพื้นดินด้วย เพศผู้กำหนดอาณาเขต และมี

พฤติกรรมที่ยกกำลังส่วนหน้าสูงขึ้นเล็กน้อย พร้อมทั้งผงกหัวขึ้น-ลง (bob-headed behavior) หรือมีพฤติกรรมขย่มลำตัวขึ้น-ลง (push-up behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ใช้ข่มขู่เพศผู้ตัวอื่นเพื่อป้องกันอาณาเขต ขณะเดียวกันใช้เป็นพฤติกรรมเกี่ยวพาราสิเทคเมีย

สถานภาพ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2546 ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และไม่มีสถานภาพเพื่อการอนุรักษ์ตามเกณฑ์ของ Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (2005) และตามเกณฑ์ของ IUCN (2008) ในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราชพบได้บ่อยครั้ง